

The relationship between moral intelligence and clinical competence in nursing students in Khuzestan province, 2019

Mohsen Moslemirad: MSc student, Department of Nursing and Nursing Care Research Center in Chronic Diseases, School of Nursing & Midwifery, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran.

Nasrin Elahi*: Faculty member, medical–surgical nursing, Department of Nursing and Nursing Care Research Center in Chronic Diseases, School of Nursing & Midwifery, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran.

Durush Roghafroz: Faculty member, Department of Nursing and Nursing Care Research Center in Chronic Diseases, School of Nursing & Midwifery, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran.

Mohamad Hosin Hadhighizadeh: Faculty member, Department of statistically School of Health, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran.

Abstract

Introduction: Clinical education plays an important role in achieving clinical competence of nursing students. One of the parameters of the clinical environment that seems to help in achieving the goals of internships is moral intelligence. The current research aims to determine the relationship between moral intelligence and clinical competence in nursing students in Khuzestan province 2019.

methods: This practical study was conducted in 2019 with the participation of nursing students in Khuzestan province. The method of data collection and analysis is descriptive and correlational. The sample size was estimated to be 321 people based on Morgan's table, which by removing distorted information. The number of 299 people was calculated. The sampling method is random-stratified and the data collection tool is the moral intelligence standard questionnaire and the nursing clinical competence questionnaire in the clinical period. Data were analyzed using Pearson's correlation coefficient.

Results: The findings showed that students have an average status in terms of honesty, responsibility, forgiveness and compassion. Also, there is a positive and significant relationship between moral intelligence and clinical competence ($P < 0.001$, $r = 0.602$). All dimensions of moral intelligence had a positive and significant relationship with clinical competence ($P < 0.001$).

Conclusion: Due to the fact that moral intelligence is acquired and related to clinical competence, trainings that lead to the growth of students' moral intelligence can increase clinical competence and ultimately raise the academic level of the university.

Keywords: moral intelligence, clinical competency, nursing, student.

***Corresponding author:** Faculty member, medical–surgical nursing, Department of Nursing and Nursing Care Research Center in Chronic Diseases, School of Nursing & Midwifery, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran.

Email: Nasrinelahi137@gmail.com

The relationship between moral intelligence and clinical competence in nursing students in Khuzestan province, 2019

Introduction: Clinical education plays an important role in nursing students' achievement of clinical competence because, in clinical education, students are given a real opportunity to prepare themselves for the clinical environment. Clinical competence is a combination of ethics and values, which is reflected in the knowledge, honesty, care, communication skills, and adaptability of the person. Clinical competence is one of the main indicators of determining performance in nursing and nursing students must acquire the necessary knowledge and skills to enter the clinical environment during their studies to have sufficient clinical competence. Therefore, nursing schools must train nurses who can provide clinical services based on the latest scientific advances and who can meet the needs of patients with sufficient knowledge and clinical skills. Therefore, one of the important parameters for entering the clinical environment is obtaining clinical qualifications. Some researchers believe that among the types of intelligence, moral intelligence is only related to learning rules and ethics. Therefore, moral intelligence seems to be helpful for students to achieve the goals of internships, the most important of which is to acquire clinical qualifications. The researchers believe that to maintain the standards of nursing care, it is necessary to know the factors related to the improvement of clinical competence. Considering that the university plays the most important role in the life of every student, and it is very influential on the future life of the student, especially the acquisition of clinical competence and responsibility, which are the main values of the profession. On the other hand, moral intelligence also measures dimensions such as responsibility, commitment, acceptance of one's own and others' mistakes, trust, and empathy, which are important in acquiring clinical competence for nursing students who are potential nursing human resources. The present research aims to determine the moral intelligence status of trainee nurses of Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, and determine the relationship between moral intelligence and their clinical competence.

Method: This study is a descriptive-correlational study with an applied purpose that was conducted cross-sectional in two academic semesters in 2019 with the participation of nursing students in the internship stage in Khuzestan province. The method of data collection and analysis is descriptive and correlational. The sample size was estimated to be 321 people based on Morgan's table, which by removing distorted information; 299 completed questionnaires entered the statistical analysis stage. The sampling method is stratified random. In this study, students who met the criteria for entering the study were enrolled from the nursing faculty of Jundishapur University in Ahvaz, Defuel, Shushtar, and other satellite faculties. Data collection tools included two standard moral intelligence questionnaires (Link and Keil, 2005) clinical competency questionnaires (Jozzi et al., 2014), and demographic profile questionnaires. The data were analyzed using descriptive statistics (frequency, mean...) inferential statistics, and Pearson's correlation coefficient.

Discussion: Findings: The results of examining the personal and academic characteristics of the students showed that 198 (0.67) of the participants in the study were female and 98 (0.33) with an average age of 25-22 years. The findings indicate that the moral intelligence score of 63 of the participants in the research (21.07) is at a poor level, 124 people (41.47) at an average

level, and 52 people (17.39) at a good level, 31 10.36 people were at very good level, and 29 people (6.69) were at excellent level. Also, the professional qualification score of 68 people (74.22) of the participants in the study was at an excellent level, 156 people (17.52) at an average level, and 75 people (25.08) at a poor level. The average score of the moral intelligence of the participants was 25.25 ± 46.83 and the average score of their clinical competency was 36.26 ± 72.193 . Also, the findings showed that there is a significant relationship between the dimension of compassion and responsibility from the dimensions of moral intelligence and the clinical competence of students ($P < 0.001$). In explaining the results of this study, we found that there is a direct and significant relationship between moral intelligence and clinical competence of nursing students in the field of internship ($P < 0.001$, $r = 0.602$). Also, the findings of the recent study indicate that there is a significant relationship between the dimensions of moral intelligence and clinical competence ($P < 0.001$). These results mean that by improving the moral intelligence of the student in the clinical course, he can have acceptable competence and competence to enter to get the field after graduation.

Conclusion: According to the findings of the research on the existence of a relationship between moral intelligence and the clinical competence of nursing students, it seems that paying attention to this aspect of intelligence is necessary to improve the clinical competence of nursing students and as a result to improve the quality of patient care, so training that leads to The growth of students' moral intelligence can lead to an increase in clinical competence and eventually increase the academic level of the university. In other words, moral intelligence improves the clinical competence of students, especially in the areas of patient assistance education, and guidance. Therefore, it is recommended to pay more attention to it in planning nursing clinical education.

Keywords: moral intelligence, clinical competency, nursing, student.

مجله‌ی توسعه‌ی آموزش جندی شاپور
فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی
سال چهاردهم، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۲

ارتباط هوش اخلاقی با صلاحیت بالینی در دانشجویان پرستار کار آموز

در عرصه استان خوزستان-۱۳۹۹

محسن مسلمی راد: دانشجوی کارشناسی ارشد رشته داخلی - جراحی، گروه پرستاری داخلی-جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران.
نسرین الهی*: عضو هیات علمی، گروه پرستاری داخلی - جراحی، مرکز تحقیقات مراقبت پرستاری در بیماری های مزمن، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران.
داریوش رخ افروز: عضو هیئت علمی، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران.
حسین حقیقی زاده: عضو هیئت علمی، گروه آمار، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران.

چکیده

مقدمه: آموزش بالینی نقش مهمی در دستیابی دانشجویان پرستاری به صلاحیت بالینی ایفا می کند. هوش اخلاقی از پارامترهای مهم محیط بالینی در دستیابی به اهداف کارآموزی و کسب صلاحیت بالینی است. هوش اخلاقی ابعادی مانند مسئولیت پذیری، تعهد، قبول اشتباهات، اعتماد و همدلی را که درکسب صلاحیت بالینی برای دانشجویان پرستاری حائز اهمیت است می سنجد. هدف از مطالعه تعیین وضعیت هوش اخلاقی و رابطه ی بین هوش اخلاقی و صلاحیت بالینی دانشجویان می باشد.

روش کار: این مطالعه کاربردی از نوع توصیفی - همبستگی است که با مشارکت دانشجویان پرستاری در استان خوزستان در سال ۱۳۹۹ انجام شد. حجم نمونه بر اساس جدول مورگان برآورد شد. پس از حذف تعداد ۲۹۹ نفر محاسبه شد. روش نمونه گیری، تصادفی-طبقه ای و ابزار گردآوری داده ها، پرسشنامه استاندارد هوش اخلاقی و پرسشنامه صلاحیت بالینی پرستاری در دوره بالین می باشد. داده ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها: نتایج نشان داد دانشجویان در ابعاد درستکاری، مسئولیت پذیری، بخشش و دلسوزی وضعیت متوسط دارند. همچنین بین هوش اخلاقی و صلاحیت بالینی رابطه ی مثبت و معنی دار وجود دارد ($P < 0/001$). $r = 0/602$. تمام ابعاد هوش اخلاقی، رابطه مثبت و معنی دار با صلاحیت بالینی داشت ($P < 0/001$).

نتیجه گیری: نظر به اکتسابی بودن هوش اخلاقی و ارتباط مستقیم آن با صلاحیت بالینی توصیه می شود از آموزش هایی تخصصی جهت رشد هوش اخلاقی دانشجو به منظور افزایش صلاحیت بالینی آنان و ارتقاء سطح علمی دانشگاه بهره برد.

کلید واژگان: هوش اخلاقی، صلاحیت بالینی، دانشجو، پرستاری.

***نویسنده مسؤول:** عضو هیات علمی، گروه پرستاری داخلی - جراحی، مرکز تحقیقات مراقبت پرستاری در بیماری های مزمن،

دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران. Email: Nasrinelahi137@gmail.com

مقدمه

هدف آموزش پرستاری، ایجاد سطح مناسبی از دانش، نگرش و مهارت در دانشجویان پرستاری، و مهمترین عامل در جهت کسب این هدف، ارتقای سطح آموزش بالینی در پرستاری است. اهمیت آموزش بالینی بدان جهت است که در آموزش بالینی به دانشجویان فرصت واقعی داده می شود تا خود را برای محیط بالینی آماده سازد (کیم برلی ۲۰۲۱). لذا می توان گفت پرستاری حرفه ای کاربردی (ویوین ۲۰۱۵) و آمیخته ای از دانش و مهارت های بالینی است (پترویک ۲۰۲۲). محققان معتقدند بهبود کیفیت خدمات پرستاری نیازمند آنست که دانشجویان پرستاری در طول دوره تحصیل خود دانش و مهارت های لازم را برای ورود به محیط بالین کسب نمایند (پورقان ۲۰۱۳، شریف ۲۰۰۵). محیط بالین، مهمترین منبع شکل دادن به هویت حرفه ای دانشجویان است (کلانار ۲۰۲۲) به طوریکه بیش از ۵۰ درصد از کل آموزش پرستاری به آموزش بالینی اختصاص دارد (محمد پورو همکاران ۱۳۹۱، چان ۲۰۰۵). لکن آموزش پرستاری بیشتر بر آموزش های نظری متمرکز بوده و این امر باعث شکاف بین دانش و عمل پرستاری گردیده است. در نتیجه دانشجویان پرستاری، به رغم دانش پایه نظری مناسب، از مهارت لازم در محیط بالین برخوردار نیست. به عبارت دیگر دانشجو صلاحیت بالینی لازم را برای ورود به عرصه بالین پس از فارغ التحصیلی ندارد (شریفی ۱۳۸۹، آزاد منش ۱۳۹۳).

صلاحیت بالینی (CLINICAL COMPETENCY) تلفیقی از اخلاق و ارزش ها و انعکاس آن در دانش و مهارت است و صداقت، مراقبت، مهارت ارتباطی و سازگاری به عنوان نشانه های صلاحیت فرد شناخته شده است (حاج باقری ۱۳۹۸). در این راستا الهی و همکاران (۲۰۱۲) در نتیجه مطالعه خود نشان دادند یکی از موانع کسب صلاحیت حرفه ای دانشجویان برای ورود به محیط بالین، ضعف عملی و علمی مدرسان، و کم توجهی به اصول اخلاقی در بالین می باشد است (الهی و همکاران ۱۳۹۲). همچنین، به اعتقاد صاحب نظران برخورداری از صلاحیت

بالینی از شرایط اساسی واگذاری و پذیرش مسئولیت حرفه ای و پاسخگویی است. لذا پرستاران باید از مهارت ها و صلاحیت های لازم برای ایفای مسئولیت های حرفه ای، قانونی، اخلاقی و حفظ ایمنی بیمار برخوردار باشند و بتوانند با به کارگیری دانش و قضاوت بالینی، در برابر اعمال و تصمیمات خود در جهت حفظ و ارتقای سلامت، ایمنی، استقلال و کیفیت زندگی مددجویان خود، پاسخگو بوده و نیز مسئولیت هدایت اعمال خود و دیگران را بپذیرند (واسکاواگراوین ۲۰۱۷). هدف نهایی آموزش پرستاری صلاحیت بالینی است و شامل توانمندی به کارگیری دانش پرستاری، ارتباط و مهارت های بین فردی، حل مشکل و مهارت های پیشرفته تصمیم گیری می باشد (روچاتونهم و همکاران ۲۰۱۴). عوامل مختلفی چون تغییر سریع در سیستمهای پایش سلامت، لزوم ارائه خدمات ایمن و مقرون به صرفه، ارتقاء آگاهی افراد جامعه در مورد موضوعات مرتبط با سلامتی و افزایش انتظار دریافت خدمات با کیفیت مناسب، همراه با تمایل سازمانهای ارائه دهنده خدمات سلامتی در بکارگیری نیروی کار ماهر باعث شده تا صلاحیت بالینی شاغلان حرفه ای مرتبط با سلامتی، بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد (دهقان ۱۳۹۱). محققان از روشهای متعددی جهت بهبود صلاحیت بالینی دانشجویان استفاده کرده اند. منجمله نوبخت و همکاران در نتایج مطالعه خود نشان دادند استفاده از مدل های پرستاری مانند مشارکت حرفه ای مراقبت محور (PROFESSIONAL PARTNERSHIP CARE-ORIENTED TEACHING MODEL) می تواند موجب بهبود حیطة روانی- حرکتی دانشجویان پرستاری شود (نوبخت ۱۳۹۵). همچنین مشمول و همکاران (۲۰۲۰) تاکید کردند که محیط بالینی حمایتی می تواند موجب در ارائه خدمات بالینی به خصوص آموزش به بیمار مؤثر باشد (مشمول ۲۰۲۰).

هدف نهایی و اصلی حرفه پرستاری بهبودی انسان ها است که تحقق این امر تنها از طریق مراقبت های علمی و اخلاقی و ارتباط صحیح با مددجو امکان پذیر است. به عبارتی امروزه تنها دانش و مهارت آکادمیک برای ارائه

هستند حائز اهمیت است. بنابراین، با توجه این که پژوهش های انجام شده در این زمینه در داخل و خارج از کشور محدود می باشد. و از سوی دیگر نظر به اهمیت اخلاق در ارتباط با شغل پرستاری و زندگی انسان ها، پرداختن به موضوع ارتباط هوش اخلاقی با صلاحیت بالینی دانشجویان کارآموز پرستاری از ضرورت لازم برخوردار است. از این رو، پژوهش حاضر بر آن است تا ضمن بررسی وضعیت هوش اخلاقی دانشجویان پرستاری در دوره کارآموزی در عرصه استان خوزستان، رابطه هوش اخلاقی با صلاحیت بالینی آنان را مشخص نماید.

روش

این پژوهش، یک مطالعه توصیفی - همبستگی است که از لحاظ هدف کاربردی که بصورت مقطعی در دو ترم سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ در دانشکده ها و مجتمع های پرستاری وابسته به دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز انجام شد. جامعه ی آماری شامل تمامی دانشجویان مقطع کارشناسی در دوره کارآموزی در عرصه بودند. با توجه به تعداد جامعه آماری ۱۳۷۸ و مطابق با جدول مورگان تعداد ۳۲۲ نفر بعنوان حجم نمونه محاسبه شد. با توجه به معیارهای ورود به مطالعه (تمایل به شرکت در مطالعه، دانشجوی دوره کارآموزی در عرصه) به روش نمونه گیری هدفمند- طبقه بندی شده، از دانشکده های پرستاری - مامایی و مجتمع های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز وارد مطالعه شدند. بدلیل مخدوش بودن برخی پرسشنامه ها، ۲۹۹ پرسشنامه تکمیل شده ، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار جمع آوری داده ها شامل دو پرسشنامه استاندارد هوش اخلاقی (لینک و کیل ۲۰۰۵) و پرسشنامه صلاحیت بالینی (جوزی و همکاران ۲۰۱۴) و پرسشنامه مشخصات دموگرافیک استفاده شد.

پرسشنامه ی هوش اخلاقی که دارای چهار بعد و هر بعد دارای ده سؤال می باشد (لینک و کیل ۲۰۱۴). این پرسشنامه بر اساس نمره گذاری طیف لیکرت از هرگز (یک امتیاز) تا همیشه (پنج امتیاز) طراحی شده است. در نهایت،

خدمات سلامت با کیفیت، کافی نبوده و با وجود پیچیدگیهای محیط درمانی، اخلاق بخش جانشینی تصمیم گیریهای درمانی است و بی توجهی به آن میتواند بر کیفیت خدمات ارائه شده و سلامت سازمانی اثر سوء بگذارد (بیات ترک ۱۳۹۶). دانستن قواعد اخلاقی ارتباط مستقیمی با هوش دارد، یعنی هر قدر شخص، هوش بیشتری داشته باشد، از فراگیری بیشتری برخوردار است. از بین انواع هوش، هوش اخلاقی (MORAL INTELLIGENCE) است که تنها با فراگیری قواعد و علم اخلاق ارتباط دارد (امینی ۱۳۹۳). لینک و کیل ۲۰۱۱ یاد آور می شود هوش اخلاقی دارای چهار اصل مسئولیت پذیری (RESPONSIBILITY)، بخشش (FORGIVENESS)، دلسوزی (COMPASSION) و درستکاری (HONESTY) است که بیشتر مورد توجه پرستاران قرار گرفته است که موجب کاهش اشتباهات و پذیرش خطاها می شود (لینک و کیل ۲۰۱۱، یاگرو ۲۰۲۰). لذا، رعایت معیارهای اخلاقی در عملکرد پرستاران از سایر موارد مراقبت، حساس تر و مهم تر است. همچنین، رعایت ضوابط اخلاقی در کار پرستاری به بهبود خدمات پرستاری منجر می شود و بهبود کیفیت کار پرستاران، تأثیر بسزایی در ارتقاء فرایند بهبودی بیماران دارد (اسکندری و همکاران ۲۰۱۹). نتایج مطالعات نشان می دهد هوش اخلاقی در کاهش و کنترل خشم پرستاران (عسگری ۱۳۹۶) ، ارائه مراقبت معنوی (حاتمی و همکاران ۱۳۹۷) و توانایی کاربرد دانش نظری در عمل، مسئولیت پذیری و پاسخگویی (ویوبن ۲۰۱۵) تاثیرگذار است.

با توجه به این که دانشگاه مهمترین نقش را در دوران زندگی هر دانشجو ایفا میکند، و بر زندگی آینده ی دانشجو بالاخص کسب صلاحیت بالینی و مسئولیت پذیری که از ارزشهای اصلی حرفه است بسیار تأثیرگذار می باشد. از سوی دیگر ، هوش اخلاقی ابعادی مانند مسئولیت پذیری، تعهد، قبول اشتباهات خود و دیگران، اعتماد و همدلی را نیز می سنجد، که این ابعاد در کسب صلاحیت بالینی برای دانشجویان پرستاری که نیروی انسانی بالقوه پرستاری

محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز می باشد. پس از کسب مجوز رسمی جهت انجام مطالعه، پرسشنامه های مذکور با رضایت شخصی دانشجویان و مربیان با تاکید بر حفظ محرمانگی و بیان اهداف مطالعه اطلاعات تکمیل شد. در نهایت داده ها با روش های آماری توصیفی (درصد، انحراف معیار) و استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون) با سطح معنی داری $P \leq 0/05$ با استفاده از با نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

یافته ها

یافته های حاصل از بررسی ویژگیهای فردی و تحصیلی دانشجویان نشان داد که تعداد ۱۹۸ نفر (۰/۶۷) از شرکت کنندگان در مطالعه زن و تعداد ۹۸ نفر (۰/۳۳) با میانگین سنی ۲۲-۲۵ سال بودند. سایر ویژگیهای مورد بررسی در جدول

جدول ۲ سطح هوش اخلاقی در ابعاد اصلی آن را نشان می دهد. یافته ها دلالت بر آن دارد که نمره هوش اخلاقی ۶۳ نفر از شرکت کنندگان در پژوهش (۲۱/۰۷) در سطح ضعیف، ۱۲۴ نفر (۴۱/۴۷) در سطح متوسط، و ۵۲ نفر (۱۷/۳۹) در سطح خوب، ۳۱ نفر (۱۰/۳۶) در سطح خیلی خوب، و ۲۹ نفر (۶/۶۹) در سطح عالی بودند. ۱ نشان داده شده است.

همچنین نمره صلاحیت حرفه ای ۶۸ نفر (۲۲/۷۴) از شرکت کنندگان در مطالعه در سطح عالی، ۱۵۶ نفر (۵۲/۱۷) در سطح متوسط و ۷۵ نفر (۲۵/۰۸) در سطح ضعیف بود. در جدول شماره ۳ همبستگی بین ابعاد هوش اخلاقی و صلاحیت بالینی دانشجویان پرستاری در دوره کارآموزی عرصه در استان خوزستان نشان داده شده است

امتیاز ۹۰-۱۰۰ معادل عالی و امتیازهای ۷۹-۷۰، ۸۹-۸۰ و ۶۹ و کمتر از آن، به ترتیب معادل خیلی خوب، خوب و ضعیف ارزیابی می شوند (رئیس ۱۳۹۳). پایایی این پرسشنامه در تحقیقات گذشته با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۷ به دست آمده است (سهرابی ۱۳۹۶). همچنین روایی سازه این پرسشنامه در مطالعات گذشته از طریق تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار گرفته است (پور جمشیدی ۱۳۹۴). پرسش نامه صلاحیت بالینی توسط (جوزی و همکاران ۲۰۱۴) طراحی گردیده است. این ابزار به عنوان تنها پرسشنامه جهت سنجش صلاحیت بالینی مخصوص دانشجویان پرستاری ایرانی است که در دوره کارآموزی عرصه مشغول به تحصیل می باشند. پرسشنامه مذکور از شش بعد شامل: مراقبت بیمار محور، پذیرش و ایفای نقش حرفه ای، مستدل سازی ارائه مراقبت ایمن، توانمندی در رعایت اصول اخلاقی، وجدان کاری، توانمندی در مدیریت مراقبت و پاسخگویی و مسوولیت پذیری تشکیل شده است. نمره گذاری گویه های ابزار شامل نمی تواند (نمره ۱)، انجام دهد (نمره ۲) با کمک انجام می دهد (نمره ۳)، تحت نظارت انجام می دهد (۴ نمره)، به طور مستقل انجام می دهد (نمره ۵)؛ میباشد. هر چه سطح صلاحیت بالینی دانشجو بیشتر باشد؛ نمره ارزشیابی نهایی او بالاتر خواهد بود. در نهایت با توجه به نمره کسب شده، سطح صلاحیت بالینی دانشجویان به صورت نمره صلاحیت عالی، (۲۱۲-۲۶۴) نمره صلاحیت متوسط (۱۵۸-۲۱۱) و نمره صلاحیت ضعیف (۶۶-۱۵۷) تعیین می گردد. محاسبه ضریب آلفای کرونباخ، مؤید همسانی درونی بالای پرسشنامه در زیر مقیاس ها و کل ابزار بوده است (۰/۹۷۲). پایایی ثبات نیز با استفاده از آزمون مجدد بافاصله زمانی ۱۰ روز معادل (۰/۹۷۴) بود (جوزی ۱۳۹۳). پرسشنامه صلاحیت بالینی توسط مربیان و پرسشنامه هوش اخلاقی توسط دانشجویان با توجه به تعداد حجم نمونه در محیط های پژوهش، توزیع و جمع آوری شد. مقاله حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد با کد اخلاق

IR.AJUMS.REC.1398.737 و تایید معاونت

جدول ۱. فراوانی و درصد ویژگیهای واحدهای مورد پژوهش

Table 1. frequency and percentage of the characteristics of the research units

متغیر	فراوانی	درصد
جنس	۱۹۸	۰/۶۷
	۹۸	۰/۳۳
سن (سال)	۹۷	۳۲/۴۴
	۱۲۴	۴۱/۴۷
	۷۵	۲۵/۳۳
محل تحصیل	۱۰۸	۳۶/۱
	۴۴	۱۴/۷۱
	۳۹	۱۳/۰۴
	۱۸	۶/۰۲
	۳۲	۱۰/۷۰
	۳۵	۱۱/۰۷
	۳۶	۱۲/۰۴
معدل کل	۹۳	۳۱/۱۰
	۲۰۶	۶۸/۸۹

جدول ۲. نمرات ابعاد هوش اخلاقی، صلاحیت بالینی دانشجویان پرستاری کارآموزی در عرصه استان خوزستان

Table 2. Scores Of Dimensions Of Moral Intelligence, Clinical Competence Of Nursing Trainees In Khuzestan Province

ابعاد هوش اخلاقی	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	وضعیت
درستکاری	۲۹۹	۴۲	۹۴	۷۱/۲۳	۹/۴۴	خوب
مسئولیت پذیری		۳۲	۹۸	۶۳/۷۷	۱۲/۶۴	خوب
بخشش		۳۹	۹۹	۶۷/۵۷	۱۰/۲۳	خوب
دلسوزی		۲۹	۹۶	۶۹/۱۸	۱۲/۹۸	خوب
صلاحیت بالینی		۸۸	۲۱۵	۱۵۱/۵	۱۱/۱۲	متوسط

جدول ۳. همبستگی بین ابعاد هوش اخلاقی و ابعاد صلاحیت بالینی دانشجویان پرستاری در دوره کارآموزی عرصه

Table 3. Correlation between dimensions of moral intelligence and dimensions of clinical competence of nursing students in field internship

صلاحیت بالینی هوش اخلاقی	مراقبت بیمار	ایفای نقش حرفه ای	مدیریت مراقبت	رعایت اصول اخلاقی	پاسخگویی و مسئولیت پذیری	مستندسازی مراقبت	صلاحیت بالینی
درستکاری ضریب همبستگی	۰/۶۲۴	۰/۴۶۵	۰/۴۷۱	۰/۶۳۹	۰/۶۰۷	۰/۶۳۱	۰/۶۰۲
مقدار P	P<۰/۰۲						
مسئولیت پذیری ضریب همبستگی	۰/۶۲۷	۰/۵۰۴	۰/۵۳۲	۰/۵۵۶	۰/۵۶۱	۰/۵۹۲	۰/۵۶۵
مقدار P	P<۰/۰۰۱						
بخشش ضریب همبستگی	۰/۶۰۴	۰/۳۶۸	۰/۵۰۵	۰/۵۸۲	۰/۵۵۴	۰/۷۴۵	۰/۵۴۴
مقدار P	P<۰/۰۱						
دلسوزی ضریب همبستگی	۵۳۸/۰	۰/۴۲۸	۰/۴۳۳	۰/۴۷۶	۰/۵۲۱	۰/۵۵۸	۰/۵۵۱
مقدار P	P<۰/۰۰۱						
هوش اخلاقی ضریب همبستگی	۵۸۱/۰	۰/۴۹۸	۰/۴۶۷	۰/۵۰۶	۰/۵۳۰	۰/۵۲۹	۰/۶۰۲
مقدار P	P<۰/۰۰۱						

*P<0/05: ضریب همبستگی پیرسون

صلاحیت بالینی، تلطیف، بهسازی روابط بین فردی، مناسبات اجتماعی و هوش اخلاقی از اهم مسائل به حساب می آید. هدف این پژوهش، تعیین ارتباط هوش اخلاقی با صلاحیت های بالینی دانشجویان پرستاری در مراکز آموزشی استان خوزستان بود.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد اکثریت واحدهای مورد پژوهش زن، مجرد، کارآموز در عرصه ترم هفتم، مشغول به تحصیل در دانشکده پرستاری و مامایی دانشکده پرستاری اهواز بودند که اکثر آنان دارای معدل کمتر ۱۶ و بیش از ۲۴ سال سن داشتند. به رغم اینکه در سالهای اخیر گزینش دانشجویان در رشته پرستاری در هر دو جنس ۵۰ درصد می باشد لکن هنوز تعداد دانشجویان زن بیش از دانشجویان پرستاری مرد می باشد. دانشکده پرستاری و

نتایج جدول ۳ بیانگر وجود همبستگی و ارتباط معنی دار بین هوش اخلاقی صلاحیت بالینی دانشجویان پرستاری استان خوزستان در دوره کارآموزی در عرصه دارد. یافته ها نشان می دهد بین بعد دلسوزی و مسئولیت پذیری از ابعاد هوش اخلاقی با صلاحیت بالینی دانشجویان رابطه معنی دار وجود دارد.

بحث

یکی از مشاغل که صلاحیت های بالینی آن از اهمیت خاصی برخوردار است، پرستاری است. زیرا پرستاران جهت ارائه مراقبت های پرستاری ارتباط مستقیم با بیمار، خانواده و سایر اعضای تیم درمان دارند بنابراین جهت ارتقاء

دلالت بر ماهیت آموزش پرستاری و اهمیت و نقش مهم اصول اخلاقی و در حرفه پرستاری باشد که به رغم تفاوت‌های فرهنگی که در کشورهای مختلف وجود دارد، هوش اخلاقی در دانشجویان کشورهای مختلف در طیفی یکسان متغییر است.

در بررسی ابعاد هوش اخلاقی در مطالعه انجام شده در استان خوزستان دو بعد مسئولیت پذیری و دلسوزی به رغم اینکه از نظر وضعیت مانند سایر ابعاد در سطح خوب گزارش شده ولی با توجه به میانگین کسب شده و انحراف معیار امتیاز خیلی خوب را به خود اختصاص دادند. در مطالعات اندکی ابعاد هوش اخلاقی مورد بررسی قرار گرفته است. خاشعی و همکاران در فلاورجان اصفهان در مطالعه ای مشابه تاکید کردند (خاشعی ۱۴۰۱) و عرشی و همکاران در مطالعه خود که روی دانشجویان دانشکده پرستاری دانشگاه تهران انجام دادند (عرشی ۲۰۱۶) تاکید کردند در کمترین امتیاز مربوط به بعد "قبول مسئولیت برای خدمت به دیگران" و بیشترین امتیاز مربوط به بعد عمل کردن مبتنی بر اصول، ارزش ها و باورها" بوده است. بر خلاف دو مطالعه مذکور مسئولیت پذیری در مطالعه اخیر بیشترین امتیاز را داشت. این تفاوت می تواند بدلیل نحوه آموزش به دانشجویان و دیسپلین و قوانین حاکم بر محیط های بالین در محیط های مورد پژوهش باشد. در مجموع ابعاد هوش اخلاقی در سطح خوب و خیلی خوب گزارش شده است. هوش اخلاقی تاثیر مثبت بر بهبود روابط اجتماعی و کسب مهارت دارد. بنابراین کسب وضعیت خوب و خیلی خوب هوش اخلاقی در دانشجویان پرستاری نکته ای حائز اهمیت در کسب مهارت حرفه ای برای پرستاران و مسئولیت پذیری در قبال انجام وظایف حرفه ای آنان می تواند باشد.

یکی دیگر از اهداف این مطالعه تعیین سطح صلاحیت بالینی دانشجویان پرستاری در استان بود. نتیجه یافته های حاصل از این مطالعه نشان داد صلاحیت بالینی دانشجویان در دوره کارآموزی در عرصه متوسط می باشد. بررسی

مامایی اهواز به عنوان دانشگاه تپ یک بیشترین تعداد پذیرش را دارد. با توجه به اینکه برخی از دانشجویان بلافاصله موفق به ورود به دانشگاه نشده است اغلب سن بیش از ۲۴ سال داشتند. نتایج مطالعه مشابه خاشعی و همکاران که تقریباً مصادف با مطالعه حاضر انجام شده است نیز نتایج بررسی ویژگیهای فردی دانشجویان با مطالعه حاضر همخوانی دارد (خاشعی ۱۴۰۱). این امر می تواند دلالت بر همسانی وضعیت دانشجویان پذیرش شده کنکور سراسری در دانشگاه های کشور باشد.

بررسی وضعیت هوش اخلاقی با میانگین $(73/9 \pm 7/2)$ و صلاحیت بالینی $(15/5 \pm 6/2)$ اکثریت دانشجویان پرستاری استان خوزستان در مطالعه حاضر دلالت بر آن داشت که این هوش اخلاقی در حد خوب می باشند. در مطالعات انجام شده در دانشگاه های مختلف کشور منجمه رئیسی ۲۰۱۶ در قم، پور تیمور ۲۰۲۱ در ارومیه، خیر اندیش ۲۰۲۲ در دزفول در سطح خوب و در دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری دانشگاه تهران (حاجی بابایی ۲۰۱۸) هوش اخلاقی سطح متوسط گزارش شده است که با نتایج مطالعه حاضر در یک راستا می باشد. لکن در مطالعه خاشعی که در دانشگاه آزاد اسلامی فلاورجان هوش اخلاقی دانشجویان خیلی خوب گزارش شده است. این تفاوت می تواند به دلیل حجم نمونه (۱۲۵ نفر) باشد. مطالعات متعددی نیز در سایر کشورها در خصوص هوش اخلاقی دانشجویان پرستاری انجام شده است که هوش اخلاقی دانشجویان را از خوب تا متوسط گزارش کرده اند. در آمریکا دو مطالعه در این زمینه روی دانشجویان مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد انجام شده که هوش اخلاقی دانشجویان را پرستاری را متوسط گزارش کرده اند (بئوایس ۲۰۱۱ و هلستون ۲۰۱۷). در حالیکه پرو در مطالعه خود که در انگلستان انجام داد تاکید کرد هوش اخلاقی دانشجویان پرستاری با کسب امتیاز $6/11 \pm 9/124$ در سطح خوب می باشد (پرو ۲۰۱۱). همسانی نتایج هوش اخلاقی در مطالعه حاضر با سایر مطالعات در داخل و خارج کشور می تواند

حرفه ای تعلق گرفت. در مطالعه حاضر نیز مسئولیت پذیری و بخشش کمترین میانگین امتیاز و درستکاری و دلسوزی بیشترین میانگین امتیاز را نشان داد که همراستا با مطالعه مذکور می باشد. با توجه به اهمیت و نقش مسئولیت پذیری در کسب صلاحیت بالینی و قبول مسئولیت در ارائه خدمات مراقبتی به بیمار مراقبت، ضروریست که با تشکیل کارگاه های آموزشی در طول دوران تحصیل بالاخص در دوران آموزش بالینی این ویژگی در دانشجویان که پرستاران بالقوه هستند تقویت یابد.

نتیجه گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که دانشجویان به لحاظ هوش اخلاقی در وضعیت متوسط هستند ولی به نظر میرسد تا رسیدن به حد خوب و مطلوب فاصله دارند. همچنین بین هوش اخلاقی و صلاحیت بالینی دانشجویان رابطه ی معنی دار وجود دارد. با توجه به این که هوش اخلاقی اکتسابی است و با صلاحیت بالینی مرتبط است، آموزشهایی که منجر به رشد هوش اخلاقی در دانشجویان میگردد، می تواند موجب افزایش صلاحیت بالینی در دانشجویان گردد. در تبیین نتایج مطالعه حاضر می توان گفت که ابعاد چهارگانه هوش اخلاقی شامل درستکاری، مسئولیت پذیری، دلسوزی و بخشش، هر کدام به نوبه خود عامل اخلاقی مهمی محسوب میشوند که میتوانند نقش مهمی در عملکرد مراقبتی دانشجویان پرستاران داشته باشند. چرا که درستکاری باعث میشود تا فرد واقعیتها را به صورت درست حتی در مورد کارهای خود بیان کند و این مسئله زمینه اعتماد را در رابطه پرستار با بیمار، فراهم میآورد. همچنین مسئولیت پذیری و قبول مسئولیت اعمال و رفتار خود، زمینه انجام تعهدات تا رسیدن به اهداف را مهیا میسازد. دلسوزی و بخشش نیز سبب میشود تا فرد در مواجهه با شرایط غیرقابل پیش بینی در محیطهای مراقبتی از آمادگی عاطفی و هیجانی بیشتری برخوردار باشد.

پژوهش حاضر محدودیت هایی نیز داشت: ۱- پژوهش حاضر از نوع پژوهش های همبستگی بوده و نمی توان گفت

صلاحیت بالینی از جمله مفاهیمی است که در سالهای اخیر مورد توجه محققین بوده و با سایر متغیرهای اثر گذار ارتباط آن مورد سنجش قرار گرفته است. در مطالعات داخلی ناصر وند و همکاران ۱۴۰۰ صلاحیت بالینی پرستاران شاغل در بیمارستانهای دانشگاه علوم پزشکی جندیشاپور اهواز را بسیار خوب توصیف کردند. خاشعی و همکاران ۱۴۰۰ نیز در مطالعه ای که در دانشکده پرستاری دانشگاه آزاد فلاورجان، و عیسوند و همکاران ۲۰۲۲ در اصفهان و عبادی و همکاران ۲۰۱۵ در بیمارستان بقیه ا... تهران نیز صلاحیت بالینی دانشجویان پرستاری را بسیار خوب و عالی گزارش کردند. دلیل این تفاوت در تعیین سطح صلاحیت بالینی در مطالعه اخیر و مطالعات گزارش شده می تواند به دلیل حجم نمونه و محیط پژوهش باشد. در مطالعه حاضر محیطهای مختلف دارای سطوح مختلف تسهیلاتی و آموزشی، اعضای هیئت علمی و غیر هیئت علمی آموزشی در مقاطع مختلف از دکتری تا کارشناسی می می باشند. بنابراین تفاوت در شیوه و امکانات آموزشی امری تاثیر گذار بر یادگیری و کسب صلاحیت می باشد. در مطالعات گزارش شده محیط پژوهش برای تمام نمونه ها یکسان بوده است.

در تبیین نتایج این مطالعه دریافتیم که بین هوش اخلاقی و صلاحیت بالینی دانشجویان پرستاری در دوره کارآموزی در عرصه ارتباط مستقیم و معنی داری وجود دارد ($P < 0.001$, $r = 0.602$). همچنین یافته های حاصل از مطالعه اخیر دلالت بر وجود ارتباط معنی دار بین ابعاد هوش اخلاقی و صلاحیت بالینی دارد ($P < 0.001$) این نتایج بدین معناست که با ارتقاء هوش اخلاقی دانشجویان در دوره بالینی می تواند صلاحیت و شایستگی قابل قبولی برای ورود به عرصه را پس از فارغ التحصیلی کسب نماید. در مطالعه عیسوند طهماسبی و همکاران (۲۰۲۰) بیشترین میانگین امتیاز به ترتیب به ابعاد پذیرش و ایفای نقش حرفه ای و مراقبت بیمار محور و کمترین میانگین امتیاز به ترتیب به ابعاد پاسخگویی و مسئولیت پذیری و توانمندی در اخلاق

Bayattork R, Alikhah A, Alitaneh F, et al. 2018, Moral Intelligence and Its Relative Demographic Factors in Medical and Nursing Students Studying at Islamic Azad University of Mashhad. *Iran J Medical Ethics Historical Medical*. Vol. 11 .No. 1. Pp.353-64.

Beauvais AM, Brady N, O'Shea ER, et al, 2011, Emotional intelligence and nursing performance among nursing students. *Nurse Educ Today*. Vol.31. No. 4. Pp396-401.

Bradbury-J. C, Brook S.S, Irvine F. 2011, Empowerment and being valued: A phenomenological study of nursing students' experiences of clinical practice, *Nurse Education Today*. Vol.31. No. 4.Pp. 368-372

Dehghany Z. 2013, Effective reflection on clinical competency of nursing students. *Payesh Journal*. Vol.12. Pp. 63-70

Elahi N, Alhni F, Ahmadi F. 2012, Effectiveness education: Descriptive of perception of nursing student. *Iranian journal of medical education*. Vol. 12. No. 2. Pp.110-119.

Eskandari N, Golaghaie F, Aghabarary M, et all, 2019, Explaining the Relationship between Moral Intelligence and Professional Self-Concept with the Competency of Nursing students in Providing Spiritual Care to Promote Nursing Education. *J Education Health Promotion*. Vol.8. No. 2.Pp. 105-19. doi: 10.4103/jehp.jehp_105_19

Hajibabae F, Farahani MA, Ameri Z. 2018, The relationship between empathy and emotional intelligence among Iranian nursing students. *Int J Med Educ*. Vol.9. Pp. 239-43.

Hatami A, Hematipur A, Jahangiri Mehr A. 2019, The Relationship between Spiritual Intelligence and Resilience with Self-efficacy of Clinical Performance in Nurses Working in Shoushtar Educational Hospitals, *Journal of Research in Medical and Dental Science*. Pp. 8-13.

Holston EC, Talor JY. Emotional intelligence in nursing students. 2017, *Journal Of Advances In Medical Education & Professionalism*, Vol.5. Pp. 11-22.

که متغیرهای پیش بینی شده، به عنوان علت اصلی متغیر مستقل است. بنابراین، در پژوهشهای آتی لازم است آثار سایر هوشها مانند: هوش هیجانی و معنوی بر صلاحیت بالینی دانشجویان در مقاطع مختلف تحصیلی بررسی و مطالعه گردد. ۳- پژوهش حاضر برای جمع آوری داده ها، از پرسشنامه استفاده شد؛ از این رو، با توجه به این که پرسشنامه ها به صورت خودگزارشی تکمیل شدند، ممکن است در پاسخ ها سوگیری وجود داشته باشد. پیشنهاد می شود در پژوهش های بعدی، از روش مصاحبه و مشاهده نیز برای جمع آوری داده ها استفاده شود. در این پژوهش با معرفی منابع مورد استفاده، اصل اخلاقی امانتداری علمی رعایت و حق معنوی مؤلفین آثار محترم شمرده شده است و سایر اصول اخلاق علمی همچون رازداری و رضایت آگاهانه رعایت شده است.

References

Haj Bagheri A, Eshraqi, N. 2018, Nurses' clinical competency: A descriptive study. *Iranian Journal of Nursing*. Vol.31.No. 111.Pp 52-64.

Amini M, Rahimi H, Godali H, et all. 2015, Ethical intelligence of hospital nurses in Kashan City. *Training and ethics in nursing*. Vol. 4.No. 1. Pp59-66.

Asgari A, Ali Mohammadzadeh Kh, Hejazi Sh. 2017, Relationship between ethical intelligence and anger in nurses of emergency departments of hospitals affiliated to Kashan University of Medical Sciences. *Journal of Health and Care*. Vol. 19. No. 4.Pp 263-271

Arshiha MS, Layegh Talari KH, Noghani F, et all, 2016, The relationship between moral intelligence and communication skills among nursing students. *Medical Ethics and History of Medicine*, Vol. 9. No. 3. Pp.44-54.

Azadmanesh Y, Azimian J, Zeighami R, et all. 2013, correlation Between Learning Styles and the Characteristics of Nursing and Midwifery Students in Qazvin University of Medical Sciences Using the Vark Model. *Nursing Education*. Vol.2. No. 3.Pp.56-64[Persian]

Journal of Education and Ethics in Nursing, Vol.11. No.1&2.Pp. 34-39

Nobakht M, Abedi H.A, Elahi N, 2016, Investigating the Effect of Professional Partnership Care-Oriented Teaching Model on Nursing Student's Psychomotor Clinical Copetencies, Research in Curriculum Planning ;,13(22):61-69

Por J, Barriball L, Fitzpatrick J, Roberts J. 2011, Emotional intelligence: Its relationship to stress, coping, wellbeing and professional performance in nursing students. Nurse Education Today, Vol.31. No. 8. Pp. 855-60

Pourjamshidi M, Beheshtirad R. 2015. The effect of moral intelligence and mental health on happiness of students. Positive Psychology Research, Vol.1. No.4.Pp. 55-66. (In Persian).

Petrovic K, Perry B, Walsh P. 2022, Aligning nursing ethics with critical and open pedagogy in nursing education: a literature review. Nurse Education. Vol. 00. No. 0, pp. 1-6. doi:10.1097/NNE.0000000000001253

Pourteimour S, Jamshidi H. 2021, Investigation of Relationship between Moral Intelligence and Clinical Self-Efficacy among Nursing Students of School of Nursing and Midwifery in Urmia, Iran, in 2019. Pajouhan Scientific Journal, Vol. 19. No. 2.Pp. 26-34.

Pourghane P, 2013, Nursing students' experiences of clinical teaching: A qualitative study, J Holist Nurse Midwifery, Vol. 23. No. 2. Pp. 16-26

Petrovic K, Perry B, Walsh P. 2022, Aligning nursing ethics with critical and open pedagogy in nursing education: a literature review. Nurse Education. Vol. 36. No. 2. Pp. 83-88 doi:10.1097/NNE.0000000000001253

Raisi M, Ahmari Tehran H, Bakui S, et all, 016, Evaluation of moral intelligence in nursing and midwifery students of Qom University of Medical Sciences. Education & Ethic in Nursing, Vol.2No. 5. Pp. 9-16 (In Persian).

Rocha Tonhom S.F, Guimarães da Costa M.C, Hamamoto C.G, 2014, Competency -Based Training in Nursing: Limits and Possibilities, Rev. Esc. Enferm.

Jouzi Najafabadi M, Vanaki Z, Mohammadi A. 2014, Design and Psychometric of Nursing Students 'Clinical Competence Assessment in Internship. (PhD Dissertation). Tarbiat Modares University. Pp.201-203

Kheirandish V, Mohamadnejad F, Bahrami H, et all, 2021, Investigating the relationship between moral intelligence and attitudes toward patient safety among nurses working in a teaching hospital of Dezful in 2021, J Education Ethics Nursing, Vol.11. No. 1&2.Pp. 9-18

Khashei S, Marzieh Ziaeirad M, The Relationship Between Moral Intelligence and Clinical Competence of Nursing Students in the Internship Course, 2021, Nursing and Midwifery Journal, Vol. 19.No. 6.Pp.47-54

Hampton K B, Suzanne C Smeltzer SC, Jennifer Gunberg Ross J G, 2021, The transition from nursing student to practicing nurse: An integrative review of transition to practice programs,

Nurse Education Practice. Vol.52. Pp. 103031. doi: 10.1016/j.nepr.2021.103031.

Kalanlar B, 2022, Nursing education in the pandemic: A cross-sectional international study, Nurse Education Today, Vol. 108. Pp. 105213

Lennick D, Kiel F. 2007. Moral Intelligence: Enhancing Business Performance and Leadership Success Paperback, Wharton School Publishing, Pp.286

Lennick D, Kiel F. 2011, Moral intelligence: Enhancing business performance and leadership success in turbulent times. 1st Edition, USA: Pearson Prentice Hall.Pp.429

Mashmoul Aman Mohammad A, Mazloun SR, Hajibadi F, et all, 2020, The Effect of Supportive Clinical Environment in Internship Period on Clinical Competency of Nursing Students, Medical Education Development. Vol.13. No. 39.Pp.10-22

Naservand A , Elahi N, Dashtbozorg B , et all, 2022, The Relationship between Spiritual Health and Clinical Competency of Nurses in Teaching Hospitals of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences in (2017), ,

<https://doi.org/10.1590/S0080-623420140000800031>

Sohrabi R, Parvari P, 2017, Analysis of the relationship between ethical intelligence and employee self-esteem. *Ethics in Science and Technology*, Vol. 11. No. 4. Pp. 1-6. (In Persian).

Sharif KH, Masoumi S, A, 2005, Qualitative study of nursing student experiences of clinical practice, *BMC Nursing* , Vol. 6. No. 4. open access

Vivien X, Wu, Karin E, Cindy Ching S, et al, 2015, A systematic review of clinical assessment for undergraduate nursing students, *Nurse Education Today*, Vol. 35. No. 2. Pp 347-359

Yuguero O, Inzitari M, Tolchinsky G. 2020, Clinical leaders, the first step for emotionally intelligent leadership, *BMJ Leader*, .doi.org/10.1136/leader-2020-000423

Vivien W X, Enskär K, Ching SiangLee C, 2015, A systematic review of clinical assessment for undergraduate nursing students. *Nurse Education Today*. Vol. 35. No. 2. Pp. 347-359 <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2014.11.016>

WascavageGravina E, 2017, Competency-Based Education and Its Effect on Nursing Education: A Literature Review, *Teaching and Learning in Nursing*. Vol. 12, No. 2, Pp 117-121